

Nr 178

Av herr Lundberg, *angående riksdagens revisorers verksamhet.*

Riksdagens revisorer har alltifrån sitt första sammanträde den 15 september 1813 till nutid haft en betydelsefull men ofta omdiskuterad uppgift att fylla i svenskt samhällsliv. Både ur ekonomisk och psykologisk synpunkt har revisionen kunnat påpeka fel eller brister, som varit av betydelse i en svällande förvaltning och en växande samhällsutbyggnad. Trots detta förefaller det som om riksdagen och dess partier varken organisatoriskt eller arbetsmässigt ägnat denna viktiga revisionsverksamhet tillbörligt intresse.

Vissa mindre förändringar i revisionsarbetet har vidtagits under årens lopp, men någon genomlysning av problemen har aldrig fullföljts. Enskilda riksdagsmän har vid några tillfällen sökt att få en ändring till stånd, men denna har med olika motiveringar kommit bort. Man kan erinra om lantmannapartiets representant, Jan Anderssons i Jönvik, initiativ år 1869 om inrättandet av ett särskilt revisionsutskott, som skulle göra revisionen mera effektiv och självständig och vilket direkt till kamrarna skulle i form av ett utskottsutlåtande avlämna sin berättelse. Liknande initiativ har även senare avisats.

Riksdagen och dess partier har tyvärr genom sin egen successionsordning, tradition och slentrian, den i äldre tid gällande arvodesprincipen — där den som inte hade egen förmögenhet inte kunde försörja sig på riksdagsarvodet — gjort statsrevisionen i viss mån till ett pensionstillägg eller hedersuppdrag för äldre riksdagsmän. Författning och arvoden har med åren ändrats, men den gamla tågordningen synes fortsätta.

Tillämpningen och utformningen av instruktion och arbetsordning för riksdagens revisorer är minst sagt oförsvarlig. Riksdagen förutsätter exempelvis, att suppleanter skall delta i utskottsarbetet och vid förhinder för ordinarie ledamot rycka in för att samtliga »stolar» skall vara besatta. För riksdagens revisorer gäller en instruktion och arbetsordning som förbjuder suppleant att vara närvarande vid sammanträde, såvida han inte är direkt kallad för att överta en ordinarie plats under återstoden av revisionsåret. Den ordinarie ledamoten skulle, om suppleant inkallas, automatiskt anses ha avgått.

Detta förhållande har fört till att man med ett visst berättigande kan tala om de tomma stolarnas avgörande inflytande på beslut. Det kan även inträffa att ordinarie ledamot under ett helt år kunnat vara frånvarande från en avdelnings sammanträden och de flesta plenumsammanträdena utan

att suppleant blivit inkallad eller fått närvara. Statsrevisionen kan knappast fylla sin viktiga uppgift om detta förhållande inte snabbt rättas till.

Till statsrevisorerna utgår ett årligt arvode men icke till suppleanterna. Till ordförande utgår däremot ett extraarvode, trots att det icke för denna uppgift krävs något merarbete. Det förefaller även som om arvodesfrågan borde upptagas till övervägande dels därför att riksdagsarvodena justerats och dels därför att särskilt arvode ej utgår till utskottsarbete. Om arvode även i fortsättningen skall utgå för statsrevision, borde detta utgå även till suppleanterna och knytas till antalet bevistade sammanträden.

Riksdagens revisorer arbetar f. n. genom sammanträden in pleno, och uppdelade på tre avdelningar med fyra ledamöter å varje, till vilka verksamchefer kan kallas; personliga besök och resor företages. Till revisorernas förfogande står ett permanent kansli, som utgör kärnan, kontinuiteten och effektiviteten i revisionen. Denna personal har lång erfarenhet och lägger i dagen intresse, kunnsighet och en strävan att objektivt fylla sina arbetsuppgifter. De av riksdagen på förslag av partigrupperna utsedda ledamöterna kan däremot förete ett splittrat intresse och på grund av ordinarie utskottsarbete vara förhindrade delta i revisionsarbetet. Detta förhållande innebär att revisionsarbetet icke kan bli så effektivt som önskvärt vore, och det finns anledning för riksdagen och partigrupperna att ägna detta förhållande större uppmärksamhet.

På mycket kort sikt gäller det att rätta till det rent praktiskt aktuella kravet på att suppleanterna skall få deltaga i statsrevisionens arbete samt att arvodesfrågan justeras och rättas till. Men detta är inte nog. Den i snabb takt utbyggda statliga verksamheten, den ökade byråkratien samt tjänste- och ämbetsmannakårens tillväxt kräver att revisionen utbyggs och görs mera effektiv. Detta torde knappast vara möjligt med mindre än att riksdagen beslutar att förverkliga den gamla tanken om ett särskilt revisionsutskott, som arbetar året om och på ett liknande sätt som andra ordinarie utskott. Hur detta arbete bör organiseras och fungera torde bäst kunna utredas av konstitutionsutskottet, som jämväl kan pröva de författningsändringar som blir nödvändiga att vidtaga.

Med hänvisning till det anförda och de diskussioner som bl. a. redovisas i bokverket Sveriges Riksdag angående riksdagens revisorers arbete hemställes,

att riksdagen måtte besluta

att instruktionen och arbetsordningen för riksdagens revisorer ändras på ett sådant sätt att suppleant äger rätt att deltaga i sammanträdena på samma sätt som i riksdagens utskott, att arvodena, om särskild ersättning för revisionsarbetet anses skola utgå, skall jämkas och anpassas därtill och att utskottet måtte vidtaga författningsändringar med hänsyn till ett positivt beslut, samt

att riksdagen genom konstitutionsutskottet eller Kungl. Maj:t måtte utreda frågan om inrättande av ett permanent riksdagens revisionsutskott och inkomma med de förslag vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 26 januari 1965

John Lundberg